

STADSTOCHT BERGOSS

CULTUREEL ERFGOED voor groep 5 verzorgd door:
Historisch Informatie Centrum Oss

Inhoud van de lesbrief

Kennismaking met cultureel erfgoed	2
Les 1 Cultureel erfgoed	3
Les 2 Bergoss	5
Praktische informatie over de stadstocht	6
Les 3 Reflectie	7
Over OKVO	8

INLEIDING

Kennismaking met cultureel erfgoed

Wat is cultureel erfgoed?

Cultureel erfgoed is een verzamelterm voor sporen uit het verleden die in het heden aanwezig zijn. Dit klinkt misschien nogal abstract, maar cultureel erfgoed is juist heel concreet en is elke dag aanwezig. Je loopt of fietst langs oude gebouwen, je oma vertelt een verhaal over vroeger, je hebt misschien eerder dit jaar carnaval gevierd, je leest over archeologen die opgravingen doen...

Als je goed oplet, is het verleden overal om je heen zichtbaar en voelbaar. Het zijn gebouwen, tradities, liedjes, schilderijen en nog veel meer! Het vertelt ons over het verleden en laat zien dat het nog overal aanwezig is.

Ontdek Bergoss

Oss was een echte industriestad. Er stonden veel fabrieken. Een van deze fabrieken was Bergoss: een grote fabriek waar tapijten, vloerbedekking en meubelstoffen gemaakt werden. Deze fabriek was bekend in heel Nederland en actief van 1835 tot 1982. De aanwezigheid van Bergoss heeft duidelijke sporen achtergelaten in Oss, niet in de laatste plaats in het straatbeeld. Tijdens de stadstocht leren de kinderen Oss beter kennen door de sporen van Bergoss te ontdekken.

Waarom cultureel erfgoed?

De stadstochten van OKVO laten de kinderen kennis maken met hun omgeving en laten ze het verhaal ontdekken achter de plekken waar ze opgroeien. Zo krijgen ze meer binding met hun woonplaats en leren ze de grotere geschiedenis kennen door het bestuderen van hun eigen geschiedenis.

LES 1

Cultureel erfgoed

Vaak is wel bekend wat geschiedenis is, maar wat cultureel erfgoed precies inhoudt is wat lastiger. Deze les introduceert het begrip “Cultureel erfgoed” en leert de kinderen dat geschiedenis overal om ze heen is, als ze maar weten waar ze moeten kijken.

PRAKTISCHE INFO

Benodigheden: digibord of scherm en PowerPoint (meegestuurd met lesbrief)

Vorbereidingstijd: 5 minuten - Lestijd: 30 minuten - [Kerndoelen: 27B en 27C](#)

OPDRACHT 1 - Wat is cultureel erfgoed?

- Korte uitleg van cultureel erfgoed
  - Zie uitleg “Wat is cultureel erfgoed?”
  - Bekijk [het filmpje](#).
- Open de PowerPoint “Wat is cultureel erfgoed?”
  - Bij iedere slide krijg je een plaatje te zien. Samen met de klas bepaal je of het plaatje cultureel erfgoed is. De slide na het plaatje geeft het antwoord.
  - Ga met de kinderen in gesprek over waarom het wel of geen cultureel erfgoed is. Vertelt het ons iets over vroeger? (Dat kan zijn wat we vroeger aten, mooi vonden, waar we woonden, welke feesten we vierden etc.)
- Wil je het iets moeilijker maken?
  - Ga met de kinderen in gesprek over het bewaren van cultureel erfgoed. Is het belangrijk dat het culturele erfgoed op het plaatje bewaard blijft? Waarom wel/niet?
  - Hoe kun je het het beste bewaren?

VERDIEPINGSOPDRACHT

Wil je de opdracht uitbreiden en koppelen aan het thema waar je momenteel mee bezig bent bij geschiedenis?

PRAKTISCHE INFO

Benodigheden: geen

Vorbereiding: 10 minuten - Lestijd: 20 minuten - [Kerdoelen: 27A, 27B en 27C](#)

Opdracht

- Bespreek kort het thema waar jullie in de les nu mee bezig zijn.
- Ga samen met je kinderen in gesprek over welk cultureel erfgoed hoort bij het thema. Welke sporen van het historische thema/tijdsperiode zijn nog terug te vinden.

Denk daarbij aan:

- **Jagers en boeren:** Hunnebedden, fossielen, veenlijken, landschap
- Grieken en romeinen: Griekse tempels, romeinse arena's, munten, zwaarden, romeinse cijfers, alfabet (afkomstig van de romeinen)
- **Monniken en ridders:** Kastelen, kloosters, christelijke feesten zoals kerst en Pasen
- Steden en staten: stadsmuren, kerken, oude stadskernen, stadspoorten
- **Ontdekkers en hervormers:** oude schepen, schilderijen van Willem van Oranje, protestantse kerken
- **Regenten en vorsten:** Huizen in Amsterdam aan de grachtengordel, schilderijen van Rembrandt, VOC-schepen, kastelen, schilderijen van Nederlandse adel, paleis op de Dam (Amsterdam)
- **Pruiken en revoluties:** koloniën in Suriname, Curaçao, Aruba, Bonaire, slavenplantages, slavernijmonumenten, achternamen van mensen wiens voorouders slaven waren, liedjes die van de slavenplantages komen, Keti Koti
- **Burgers en stoommachines:** Grondwet, schilderijen van Vincent van Gogh, oude fabrieken, Max Havelaar van Multatuli, spoorlijnen
- **Wereldoorlogen en holocaust:** tanks, loopgraven, concentratiekampen, dagboek van Anne Frank, oude uniformen, granaten, foto's, propaganda posters
- **Televisie en computer:** beelden van de maanlanding, Berlijnse muur, oude televisies

LES 2

Bergoss

Tijdens de stadstocht gaan de kinderen van alles ontdekken over Bergoss. Om goed voorbereid op pad te gaan, leren de kinderen in deze les al wat over de tapijtfabriek.

PRAKTISCHE INFO

Benodigdheden: digibord of scherm en filmpje “Bergoss”

Vorbereidingstijd: 5 minuten - Lestijd: 30 minuten - [Kerndoelen: 27B en 27C](#)

OPDRACHT – Tapijtfabriek Bergoss

- Bekijk [het filmpje](#).
- Bespreek het filmpje kort na.
  - Wat maakten ze precies bij Bergoss?
  - Wat valt je op aan de tapijten?
  - Vind je ze mooi?
  - Denk je dat het moeilijk is om een tapijt te maken? Waarom wel/niet?

VERDIEPINGSOPDRACHT

Ga alvast aan de slag met patronen! Met deze verdiepingsles krijgen de kinderen een korte introductie in wat patronen precies zijn en gaan ze zelf aan de slag.

PRAKTISCHE INFO

Benodigdheden: digibord of scherm, filmpje "[Mini-museumschool](#)", papier en scharen

Vorbereiding: 5 minuten - Lestijd: 30 minuten - [Kerndoel: 35A](#)

Opdracht

- Bekijk [het filmpje op YouTube](#).
- De laatste vraag om het resultaat op te sturen, mag je negeren.
- Deel papieren en scharen uit.
- Laat de kinderen hun papier in vieren vouwen en verschillende patronen maken.

BEZOEK

Praktische informatie over de stadstocht

Heb je vragen over de stadstocht, neem dan contact op met Robin Akkermans:

E robinakkermans@hicoss.nl - T 0412 842010

BEREIKBAARHEID

- De stadstocht start bij het Historisch Informatie Centrum Oss (Warenhuis, Molenstraat 20, Oss). Als je het Warenhuis in loopt, loop je door tot het HICO aan je linkerkant ligt. Het is te herkennen aan de oranje kleuren.
- Parkeren met de auto is mogelijk bij de Bergoss-garage. Dat is betaald. Er geldt een parkeertarief van € 2,- per uur, tot een maximum van € 6,00 per dag. Fietsen kunnen gestald worden bij de openbare fietsenstalling bij het TBL aan de Carmelietenstraat.

DE VOORSTELLING

- De stadstocht duurt 1 uur en 30 minuten.
- Kijk goed op het rooster dat via de mail is gestuurd. Er zijn 4 groepen per dag. Als de klas te laat is, moet het programma worden ingekort.
- Er zijn vier routes die gevolgd kunnen worden door de klas, daarom moet de klas in vier groepen verdeeld worden.
- Zorg dat de kinderen van te voren naar de wc zijn geweest. Als er nog een groot aantal kinderen naar de wc moet op locatie, moet er worden ingeleverd op tijd voor de stadstocht.
- De klas wordt opgewacht bij het HICO door een medewerker. Na een korte introductie zal een acteur de klas overnemen. De medewerker zal dan verdere uitleg geven aan de begeleiders en de benodigde materialen uitdelen. Ook is er dan tijd voor vragen.
- De stadstocht zal door het Berghkwartier in Oss leiden.
- De stadstocht zal doorgaan, ongeacht het weer. Zorg dus dat de kinderen bij slecht weer voorbereid zijn. Ook bij goed weer is het belangrijk dat ze goede schoenen aanhebben.
- Bij de stadstocht wordt een actieve rol van de begeleiders verwacht, zowel bij het helpen bij de stadstocht als bij de eventuele overlast beperken.
- Het is niet de bedoeling dat er onderweg koffie wordt gedronken of dat de kinderen alleen worden gelaten. Ook een ijsje halen tussendoor is niet wenselijk. Er is beperkte tijd en de klas moet weer op tijd terug zijn.
- In overleg kan er een kleine pauze worden ingelast voor fruit en drinken.

OUDERBEGELEIDING BIJ DE STADSTOCHT

Voor ouders en begeleiders is een aparte begeleidersbrief opgesteld. In deze brief staat alle praktische informatie over de stadstocht. Deel deze brief voor het begin van de stadstocht.

EVALUATIE

- We vinden jouw mening belangrijk. Vul daarom na afloop van het bezoek de evaluatie in. Zo verbeteren we ieder jaar ons OKVO programma!
- De evaluatie kun je vinden op de website www.okvo.nl bij de pagina van jouw groep.

LES 3

Reflectie

De kinderen hebben in hun opdrachtenboekjes van de stadstocht allerlei patronen getekend. In deze opdracht gaan ze de patronen verwerken in een koninklijk tapijt.

PRAKTISCHE INFO

Benodigdheden: werkblad (wordt meegegeven na stadstocht), potloden en stiften

Vorbereidingstijd: 5 minuten - Lestijd: 30 minuten - **Kerdoelen: 27B, 27C en 35A**

OPDRACHT - Maak je eigen tapijt!

- Deel de werkbladen uit.
- Laat de kinderen aan de slag gaan met de werkbladen.

MEER IN DE KLAS DOEN MET HET OSSE ERFGOED?

Het Historisch Informatie Centrum Oss biedt diverse educatieve projecten, stadstochten en lesmaterialen aan die lokale verdieping geven aan geschiedenis-thema's in de klas. Kijk voor het aanbod op: www.hicoss.nl/educatie/.

Neem contact op voor andere vragen en samenwerkingsmogelijkheden met Robin Akkermans, erfgoedsspecialist Stadsarchief Oss: robinakkermans@hicoss.nl - T 0412 842010

OVER OKVO

Al bijna 50 jaar brengt OKVO alle kinderen in Gemeente Oss in contact met kunst en cultuur. Het programma biedt kinderen de kans om kunst niet alleen te zien of horen, maar daadwerkelijk te ervaren in theaters, musea, ateliers, archieven en andere culturele plekken. Zo draagt OKVO bij aan gelijke kansen, creatieve ontwikkeling en persoonlijke groei.

Elk leerjaar nemen kinderen deel aan een culturele activiteit bij één van de Osse instellingen. Per jaar staat een andere discipline centraal. Kinderen doen actief mee, ontmoeten kunstenaars en professionals en leren kunst maken, beleven en betekenis geven. Tijdens hun basisschoolperiode maken zij kennis met theater, muziek, dans, beeldende kunst, literatuur, audiovisueel en cultureel erfgoed. Deze lesbrief bevat passend lesmateriaal en biedt ruimte voor aansluiting op eigen schoolthema's.

OKVO werkt met professionele kunstenaars en vakdocenten en sluit aan bij de [vernieuwde kerndoelen kunst en cultuur \(SLO, november 2025\)](#). Het programma stimuleert kinderen om te verkennen, experimenteren, verdiepen en borgen en draagt bij aan hun creatieve ontwikkeling, verbeeldingskracht en sociaal-emotionele groei. Scholen waarderen het programma zeer: samenwerking, organisatie en uitvoering krijgen gemiddeld een 7,8. Wil je het Basismenu verrijken dan biedt OKVO extra workshops, themaprojecten of activiteiten naar keuze via het [Plusmenu](#). Zo kan jouw groep verdieping krijgen in de discipline of kennismaken met een nieuwe kunstvorm.

Voor vragen over deze lesbrief of de planning van dit Basismenu kun je contact opnemen met robinakermans@hicoss.nl. Voor algemene vragen over OKVO is Marian Hamilton, coördinator van OKVO, bereikbaar via info@okvo.nl. Meer informatie is te vinden op www.okvo.nl.

OKVO is een samenwerkingsverband van Bibliotheek Oss, Groene Engel, Theater De Lievekamp, Museum Jan Cunen, Muzelinck en Stadsarchief Oss, ondersteund door de Gemeente Oss.

COLOFON

Redactie en coördinatie: OKVO, Osse Kunstinstellingen Voor het Onderwijs i.s.m.

Historisch Informatie Centrum Oss

Subsidiëring: Gemeente Oss

Vormgeving: 2VORM grafisch ontwerp studio

Beeldmateriaal: Historisch Informatie Centrum Oss

